

PRACOVNÍ SEŠIT

Projekt:	Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend
Číslo projektu:	CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003539
Veřejná zakázka:	Vzdělávání v oblasti sociální práce s osobami ohroženými ztrátou bydlení včetně problematiky dávek na bydlení

1. CO JE SOCIÁLNÍ BYDLENÍ

Modul seznamuje účastníky vzdělávání s pojmem sociální bydlení. Popisuje základní přístupy k řešení bezdomovectví jako je Bydlení především (Housing First), Housing Led a Prostupné bydlení (Housing Ready) a jejich charakteristické znaky. Představeni jsou nejdůležitější aktéři sociálního bydlení a cílová skupina osob, podle typologie bezdomovectví ETHOS. U koncepce sociálního bydlení je vysvětlen základní návod na přípravu lokálních koncepcí, návrh jejich struktur včetně vytipování, zjišťování a výběru klientů sociálního bydlení. Zkráceně jsou představeny realizované projekty a realizace sociálního bydlení v ČR a EU. Na závěr kapitoly jsou stručně uvedeny základní strategické materiály ČR. Nejvýznamnějším je Koncepce sociálního bydlení ČR 2015-2020.

Sociální bydlení není doposud vymezeno v ČR žádným zákonem. Vytvoření sociálního bydlení je založeno na dobrovolném rozhodnutí zejména územních samosprávných celků. Určeno je pro osoby v bytové nouzi, případně pro osoby ohrožené bytovou nouzí. Sociální byt představuje zkolaudovanou standardní bytovou jednotku. U sociálního bytu je žádané, aby se umístění nenacházelo v sociálně vyloučené lokalitě. Strategický dokument v oblasti sociálního bydlení je Koncepce sociálního bydlení ČR 2015-2020.

Způsoby řešení bezdomovectví můžeme rozdělit do dvou základních přístupů. Bydlení především (Housing First), z něhož vychází i přístup Housing Led a Prostupné bydlení. Cílem Bydlení především je rychlé, dlouhodobé a udržitelné ukončení bezdomovectví. Jedná se o nový sociální přístup v oblasti bezdomovectví, u kterého je charakteristické poskytnutí bydlení bez potřeby předchozí přípravy. Housing Led tvoří množinu přístupů vycházejících z přístupu Bydlení především. Součástí je i podpora v podobě sociální práce. Protiváhu Bydlení především tvoří Prostupné bydlení. Zásadním rozdílem je, že u Prostupného bydlení klient prochází postupně několika úrovněmi různých bytových zařízení. Podpora a kontrola klienta postupně klesá a v konečné fázi je dosaženo samostatného bydlení.

Zahájení a fungování sociálního bydlení je závislé na efektivní spolupráci a koordinaci aktérů sociálního bydlení. Řešení problematiky bezdomovectví nemůže řešit jednotlivec, je potřeba trvalé spolupráce všech aktérů, mezi které řadíme zejména: ministerstva, kraje a obce, Úřad práce ČR, sociální služby, neziskové organizace, zdravotnické služby a soukromý sektor.

Lidé bez domova jsou osoby s absencí stálého bydlení. Bezdomovectví je možné charakterizovat jako stav extrémní chudoby a zároveň se jedná o projev sociálního vyloučení. V současné době se pracuje zejména s typologií bezdomovectví ETHOS. Osoby bez domova jsou popsány ve čtyřech základních koncepčních kategoriích obsahující osoby bez střechy, bez bytu, s nejistým bydlením a s nevyhovujícím bydlením. Koncepční kategorie je dále rozpracována na dalších třináct operačních kategorií. U sociálních služeb při práci s lidmi bez domova rozeznáváme ambulantní, pobytové a terénní služby. Prevence bezdomovectví je primární – zaměřená na celou populaci, sekundární – cílená na konkrétní osoby ohrožené ztrátou domova a terciální – určená pro osoby bez domova, které ale nejsou na ulici.

Koncepce sociálního bydlení neboli vytvoření plánu na sociální bydlení není právně vymezeno a záleží na konkrétní obci, jak bude koncepce vypadat. Jedná se zpravidla o plán doby trvání 1 až 3 roky. Součástí koncepce bývá i vytipování a zjišťování cílové skupiny. Výběr klientů sociálního bydlení je v praxi často realizován kombinací sociálního šetření, bodového systému nebo na základě losování. Každá koncepce obsahuje i hodnocení úspěšnosti projektu, zda bylo dosaženo předem stanovených cílů.

Sociální bydlení již bylo realizováno v řadě zemí EU včetně ČR. Bydlení především se stalo v EU součástí komplexních strategií řešení problematiky bezdomovectví.

Nejdůležitější strategické materiály v oblasti sociálního bydlení tvoří: Koncepce sociálního bydlení ČR 2015-2020, Strategie sociálního začleňování 2021-2030 a Koncepce a prevence řešení problematiky bezdomovectví v ČR do roku 2020.

PODKLADY PRO PREZENČNÍ ŠKOLENÍ

1) Cvičení: Výběr vhodného přístupu ukončování bezdomovectví

Zadání:

Na základě kazuistiky tří potencionálních klientů vyberte nejvhodnější přístup k ukončování bezdomovectví. Zároveň uveďte i důvod, proč je tento přístup nejvhodnější. Cvičení je vhodné provádět ve dvojicích nebo v menších skupinkách, tak aby mohla probíhat diskuse.

A) Šestičlenná rodina – otec, matka a čtyři děti (8–15let) žijící v podnájmu bytu 1+1 v sociálně vyloučené lokalitě.	1) Housing Led
B) Muž 58 let, žijící 15 let na ulici, který přiznává problémy s alkoholovou závislostí.	2) Prostupné bydlení
C) Žena 32 let, opakovaně hospitalizována s psychiatrickými problémy.	3) Bydlení především

Prostor pro poznámky:

2) Cvičení: ETHOS

Zadání:

Typologie bezdomovectví podle ETHOS je součástí i dvou strategických dokumentů ČR. Přiřadte ke 4 koncepčním kategoriím správně jejich rozpracování v operační kategorii.

Současně se zamyslete nad otázkou, které osoby by měly mít při vstupu do systému sociálního bydlení přednost a proč. Je možné debatovat nad otázkou, co je důležitější: potřebnost, zásluhovost či včasný zásah (zejména u lidí, kteří jsou na ulici krátce, než se na nové podmínky jejich života adaptují).

Bez střechy

Osoby přežívající venku.

Osoby v ubytovnách pro bezdomovce.

Osoby v ubytovnách pro imigranty.

Osoby před propuštěním z instituce.

Bez bytu

Osoby žijící v provizorních a neobvyklých stavbách

Osoby ohrožené vystěhováním.

Osoby ohrožené domácím násilím.

Nejisté bydlení

Osoby v pobytových zařízeních pro ženy.

Osoby žijící v nevhodném bydlení.

Osoby žijící v přeplněném bytě.

Osoby v noclehárně.

Nevyhovující bydlení

Uživatelé dlouhodobější podpory.

Osoby žijící v nejistém bydlení.

Prostor pro poznámky:
